

seveda ugodil tej zahtevi ter prepovedal učiteljstvu bolehati.

V odloku se namreč govori, kako strogo se bo postopalo z vsako učno osebo, ki prosi za dopust zaradi bolezni. V skrajnih slučajih se bo milostno dalo dvakrat dopust, potem se bo pa že začasno upokojilo vsakega, ki bi ga potreboval še morda v tretje. Tudi pri kompetencah je treba vestno navesti o zdravstvenem stanju prošnjaka — posebno prošnjice — ker se bo vse to upoštevalo na merodajnih mestih.

Ves ta odlok bi se dal na kratko povedati v domačem jeziku takole: Dokler moreš le še gibati, toliko časa poučuj; ko pa že več ne moreš gibati, pa lezi in umri, uboga učiteljska para, ker drugače ima dežela nove stroške zaradi tebe!! Ako si se nakopal bolezen v neurejenih šolskih razmerah s prenapolnjenimi razredi itd. in si želiš priti na boljše mesto, ker bi se vsaj nekoliko oddahnil od prevelikega truda, potem le ostani, kjer si, da ondi bedno končaš svoje bedno življenje, ker rabijo nova mesta le nove in zdrave moči.

Ostre besede nam silijo v pero, pa naj bo. Človek mora kar ostrmeti nad to modrostjo modrih deželnih očetov, ki tako skrbijo za nas, kakor najslabša mačeha. Torej niti zboleti ne smemo, ker to zahtevajo deželne finance! Kaj pravi k temu naš organizem, po tem ne vprašate? Nihče neče iskati vzroka bolezni med učiteljstvom! Nihče ne vpraša, kaj je nakopalo bolezen. Samo tisto vidijo, da bolehamo, a zakaj, to jih ne briga. Poglejte prenapolnjene razrede! Pojdite se vi ukvarjat nekaj mesecev v tesnih razredih z osemdeset, sto in še več učenci, pa boste hitro videli, kako to dobro dene telesnemu organizmu. Potem pa sami prepoveste telesu, da ne sme zboleti! Ne glejte učitelja samo o počitnicah in praznikih. Poglejte ga, kadar dela in kako dela in jasno bo vam marsikaj. Poglejte pa tudi, kako učiteljstvo živi ob mastni plači, ki mu jo daje! In zopet se bodo vam oči odprle. Videli boste izvir bolezni. Tam primite, le ondi se more od pomoči, drugje pa nikjer. Dokler pa bo učiteljstvo tako delalo v takih razmerah in dokler bo tako plačano, toliko časa mu zamau prepovedujete, da bi ne smelo zboleti. Njegove bolezni ne odpravi in ne zmanjša noben odlok, če je že tako strog.

Pač: nekaj je, kar lahko decimira slušaje bolezni med učiteljstvom. A ta pripomoček zopet ne bi bil prav našim obstajim. To je: ako bi učiteljstvo v šoli ne delalo tako vestno, kakor dela sedaj, ampak bi paslo — le u b o. Vestno delo utruja in izrablja polagoma še tako močan organizem. Zaradi lenobe pa ne zbolijo nihče tako kmalu, kvečjemu da ga zalije tolišča. Te bolezni pa ni med našim stanom. Mast menda ni še nobenega učitelja zalila, pač pa jih je mnogo ugonobilo stradanje. To nam priča, da vestno vršimo svoj poklic, da ne pasemo lenobe, ampak delamo ne samo to, kar nam veleva suhoparni zakon, temveč kar nam narekuje naša vest. Žal pa, da je ravno to naše vestno delo, ki je drugim v veliko korist, nam samim — v škodo. S tem ugonobimo svoje moči — stroj se pokvari. Treba je počitka, a vi ga ne dovolite, ker bi trpele — finance. Učitelj pa delaj, dokler moreš, potem, no, potem se pa lahko stegneš — financam dežele na ljubo.

Ne vemo, kakšen uspeh bo imel ta salamenski — pardon! — salomonski — odlok, a najbrže ne najboljšega, ker je pač nonsens. Morda se zna znižati ta postavka v deželnem gospodarstvu prvo in drugo leto za nekaj tisočakov. A tem bolj bodo pa rasli drugi izdatki, namreč — pokojnine in tisti doneski, ki se plačujejo povodom smrti posamezne učne osebe. Nam štajercem je sedaj popolnoma dobro. Zdravi moramo biti, če hočemo ali pa ne, ker je tako ukazal deželni odbor v svoji neskončni modrosti. —i.

Iz novodobnih postulatov razumne pedagogike.

Okoliš, kjer živimo, se neprestano preobrazuje, neprestano izpopolnjuje; temu dokaz

je takisto življenje prirode, kakor tudi poosobljenje kakšne ideje.

Ogledujoč minulo, se prepričamo, da je slehurna misel, vsaj ona v zarodu, obstajala davno; novih idej namreč sedaj ni več. Slehurna izmed njih obstoji že več tisoč let in živa postane šele takrat, kadar se pojavi in uresniči na ta način, da zavлада v novem življenju, življenju posameznika in družbe, z eno besedo, kadar jame voditi človeški napredek.

Poglejmo bodisi na takšno prikazen kot na probujo čustev človeške veljave ter na upor zoper nadvlado tega načela.

Nasilje in primoranje odstopata čimdalje bolj pogostoma pod vplivom vzgoje, ki jo zbuja v nas volja po dobrem.

Ona, t. j. vzgoja, provzročča, da si želimo delati dobro ne zaradi tega, ker smo prisiljeni, ne zaradi strahu pred kaznijo, marveč zaradi dobrega samega.

Vse naše življenje in vsa dosedanja vzgoja sta bila doslej podložna dvema načeloma: „Moraš — ne smeš!“ ter „Ne delaj hudega, ker boš kaznovan!“ (Negativni sistem.)

Moralo pa bi veljati nasprotno: „Nočem delati hudega, ker se sramujem zlega. Hočem biti dober, ker drugačen ne morem biti, ne smem biti!“ (Pozitivni sistem.)

Zaraditega tudi nekdanji sistem primoranja lahko smatramo za sistem strahu in groze.

Razlika med dobrim postopanjem iz lastnega nagona — prostovoljnost — in do-prinašanjem tega ali onega iz strahu, ali z vzdržanjem od kakih del zaradi bojazni pred kaznijo, sploh razlika med primoranostjo in vzgojo je velika.

Primoranost, terorizem — to je negativno delovanje, prava vzgoja (izpodbuja) pa je pozitivno delovanje.

Človeku bi se utegnilo zdeti, da je ta stvar že dovolj dobro znana in da je nepotrebno, celo dolgočasno, ako bi se človek ukvarjal s tem vprašanjem. V resnici pa je stvar nekoliko drugačna; vsakdanje izkušnje nas namreč uče, da odgojevalci postopajo rajši negativno; delujejo s strahom, kreganjem, časih celo s telesno kaznijo, namesto da bi delovali pozitivno: z izpodbujanjem, zgledom. Nekateri se celo hvalijo s tem, da si ne morejo misliti vzgoje brez kazni, ki jo smatrajo za neobhodno potrebno.

Iz ust priletnega pedagoga sem čul nekoč naslednjo moralo: „Kaj govorite toliko o liberalnem ravnanju; brez palice je vzgoja nemogoča in basta! Vaš liberalizem o vzgoji, to so le zgolj sanje. Evo n. pr., ko bi nas bili svoje dni bolje pretepali, bi bili mi gotovo kaj drugega ne pa učitelji...“

Da načrtamo sistem primoranja, nam zadošča par besed. Primoranje gre roko v roki z grožnjo, grožnja z močjo, moč z zlorabo, ki jo rodi slaba volja, in to so zla dela.

Okrog nas je še povsod mogoče zapaziti samo nasilje in primoranje.

Na drugi strani pa vidimo močno delovanje zoper to.

Med tema dvema tečajema pa leži cela lestva prestopkov, blodenj in celo zločinov, in ker se more sistem primoranja zmagati samo z močjo, torej je stvar jasna, da se je treba poslužiti drugega sredstva, ki ga nam kaže razum in srea: vpliv na bitje z razumno vzgojo.

Sedaj pa si je treba postaviti vprašanje, ali smo mi, sočasno pokolenje, dovolj zreli in pripravljeni na to, da bi mogli odstraniti vsakršno primoranje, da bi se vzgoja mogla vršiti brez uporabe moči? To vprašanje je treba rešiti (z nekaterimi izjemami) s tem da se opiramo na globoko vero, da je smoter in kopruenje človeka težnja po popolnosti. Popolnost je torej namen človeka, zaradi česar si ljudje tudi žele biti boljši. Človeštvo se popolnuje, in oni, ki trde, da so ljudje čimdalje slabši, se močno motijo.

Ako opiramo to vero na metafiziko ali ako dospemo do tega prepričanja s pomočjo prirodoznanstva ali po poti vede, v vsakem slučaju morajo misleči ljudje priti do prepričanja, da razvoj človeškega rodu podlega zakonu napredka, da koprne po popolnosti.

Naša dolžnost pa je, da delamo temu razvoju tir, zlasti mi, odgojevalci.

To je naloga učiteljev, ki smo nanje lahko ponosni.

Odgojevalec, ki hoče ustrezati svoji nalogi in hoče voditi razumno vzgojo, se mora

predvsem drugim spoprijazniti z duhom časa; to zahteva že pametna pedagogika.

Neprestano čujemo o premeni odnošajev, toda ne domišljujemo si, da bi za kakršnibodi učinek mogla nastati v tej smeri kakršnakoli premena.

Geniji — misleci — imajo neovrgljiv vpliv na zgodovino človeštva, toda ta vpliv je samo iskra, ki užiga zgolj že gotovo gorivo, kakor pravi eden izmed sočasnih mislecev.

V vrsti postulatov, ki izvirajo iz duha časa, stopa prva na plan kot postulat razumne pedagogike prebujanje človeške veljave, zavest lastne osebe.

Razlika med občutki osobno človeške veljave nekdanj in sedaj tiči v tem, da se danes vsem ljudem priznava pravica do zavesti in spoštovanja lastne osebe, medtem ko so nekdanj le posamezne osebe in privilegirani sloji imeli pravico do poudarjanja svojega jaz.

Prvo sredstvo, ki vodi k prebujanju lastne veljave, ni potlačevanje, marveč je naravnost ugonobitev suženstva, ki ga je vzgojeval sedanj sistem odgoje.

Učitelj-odgojevalec mora torej zbujaati v gojencih samodelavnost ter potlačevati sleherno bojzljivost in vsak servilizem.

Dosedanji sistem odgoje — servilistiški ali, kakor se izraža Salzmann, suženjski, je škodljiv tudi z narodnega stališča; vsesekaj pa je naša družbi, nahajajoči se v težavnih političkih pogojih, treba samodelavnih bitij, ljudi, odlikujočih se z iniciativo in delom, z globokimi čustvi osobne in narodne zavesti; toda takšnih oseb in celih krdel servilistiški sistem ne more vzgojiti.

Disciplina v pedagoškem pomenu in servilizem — to sta dve stvari — ki sta si povsem različni.

Geslo sočasnega odgojevalca mora biti: „Čim prej jamemo smatrati otroka za človeka, tem prej otrok tudi postane človek!“

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registрована zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca junija: K 103.640'04.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znak se ne odgovarja.

Dvajsetletnica gornjegrajskega učiteljskega društva.

Ker je preteklo dvajset let, kar se je ustanovilo učiteljsko društvo za gornjegrajski okraj, se je sklepilo to dejstvo praznovati na primerno slovesen način. Določil se je v to četrtek 25. junija kot najprimernejši dan. To pa zato, ker je prejšnji dan (24. junija) uradna konferenca v Mozirju in mora itak učiteljstvo okraja Gornji grad in Vransko v Mozirje. Mozirje pa je tudi za to primeren kraj, ker je najlažje dostopen tovarišem in tovarišicam sosednjih okrajev. Z ozirom na to se je pogodilo; zakaj lepo število Šoštanjčanov (sedem) in zastopniki celjskega društva so pokazali svojo kolegialnost napram gornjegrajskemu učiteljskemu društvu. Obzlatovati pa je, da se sosednje učiteljsko društvo vranskega okraja ni odzvalo pisnememu oficialnemu povabilu in so se vsi učitelji in vse učiteljice omenjenega okraja na dan konferencie, ko so itak bili v Mozirju, odpeljali domov. Nobenega ni bilo na sicer dobro uspelem koncertu (isti dan zvečer, ko je bila uradna konferencija), nobenega na slavnostnem zborovanju, nobenega na banketu — drugi dan. Z ozirom na to je pač vsak izgovor neumesten. Naj se nam ne vzame za zlo, da smo primerni to žalostno dejstvo pribiti toliko bolj, ker je ena sosednjih šol dvorazrednica od Mozirja oddaljena komaj eno uro pešice. druga štiri-razrednica eno in pol ure itd.

Popoldan v sredo so zaplapolale iznad hiš mozirskega trga zastave, večinoma slovenske, v pozdrav učiteljstvu.

Da se zvečer primerno v dobri volji prebije, je priredilo gornjegrajsko učiteljsko društvo zabaven sestavek v hotelu „Pri avstrijskem cesarju“. Vrli pevski in godbeni zbor iz Št. Pavla je pod vodstvom učitelja tov. Schmidta žel obilo pohvale.

Bilo je pa tudi lepo poslušati izborne svirače — 12 godbenikov — in po učiteljstvu pomnoženi moški zbor. Koncertni komadi so vrlo ugajali in so se morali ponavljati.

Po koncertu se je razvila kaj animirana zabava. Brihtni pari so se sukali na plešišču. Gospice tovarišice so švigale med mnogobrojnim občinstvom, nudeč srečolovne listke, razglednice, narodne kolke, dehteče evetice — najbolj so ugajali šopki planinskih evetice itd. Bil je lep večer!

Vse veselo, vse živahno, vse zadovoljno! Zadovoljen je bil tudi veseljeni odsek, ker je ostalo nekaj čistega, vkljub prorokovanjem mal-kontentov in vkljub odsotnosti nekaterih „tovarišev“ in „tovarišic“.

V četrtek se je vršilo slavnostno zborovanje. Pred tem sta zborovala odseka za izvenšolsko delovanje gornjegrajskega in šaleškega učiteljskega društva k posvetovanju in na povabilo tov. Peska, predsednika socialnega odseka „Zveze“. Sklicatelj je povabil tudi enak odsek „Savinjskega društva“ — ali tega ni bilo. Ako je mogel priti tov. Pesek iz oddaljenih Narapelj pri Ptujju, bi tudi lahko prišli Vransčani, ki so bili itak prejšnji dan v Mozirju.

Poročilo je bilo kaj zanimivo in tudi razgovor je rodil marsikatero dobro misel.

Po tej seji je navzoči fotograf g. Ražun kazal na skioptikonu krasno uspele slike, zlasti iz Savinjskih planin in z Gorenjskega.

Slavnostno zborovanje je otvoril predsednik gornjegrajskega učiteljskega društva tov. Kelc. Najsrčnejši pozdrav je klical ob dvajsetletnici vsem bivšim in sedanjim članom, posebej pa je še pozdravil drage goste, tovariše in tovarišice iz celjskega in šoštanj-skega okraja, kakor tudi tov. Peska iz ptuj-skega okraja, ki je pohitel ta dan nalašč v Mozirje, da nas navdušuje za „delo za narod“. Nadalje je dobrodošlim zaklical neučiteljem uredniku „Domovine“, g. Lesničarju, g. Bažunu iz Litije, g. Kocuvanju iz Šoštanja in še nekaterim drugim.

Govorila sta nato še Pesek in Lesničar, ki sta klicala članom jubilej praznujočega društva in zastopnikom sosednjih učiteljskih društev krepke besede o skupnem delovanju itd.

Iz g. Lesničarjevega nagovora povzamemo nekaj stavkov:

„Zahvaljujem se na pozdravu ne toliko kot časnikar, kakor pa kot član izvrševalnega odbora „Narodne stranke za Štajersko“. Prinašam vam pozdrave članov omenjenega odbora. Delujmo složno vsi stanovi za napredek in procvit našega naroda. Gornjegrajskega okraja učiteljstvo stoji vedno trdno na braniku, kjer gre za naš dom, za naš jezik, za naš narod. Vztrajajmo naprej!“

Nato je tajnik tov. Šijanec obširno poročal o društvenem delovanju tekom dvajset let društvenega obstanka.

Natančno je popisal nastanek društva ter nadalje delovanje društva omenjal v kronolo-gičnem redu.

Društvo je mnogo storilo, pa bilo je tudi že večkrat napadeno, ali vedno zmago-nosno izšlo iz boja.

Žal, da nam prostor ne dopušča objaviti društvene kronike.

Nato je govoril tov. Pesek o temi: „Naše delo“. Tišina je vladala na zborovališču, ko je razpravljaj govornik o našem delu izven šole. Vse je zvesto in pazljivo poslušalo besede govornikove in ko je čez približno eno uro končal, so zadoneli burni „Živio“-klici po dvorani.

K tej točki so govorili še nekateri, zlasti omenjamo besede tov. Knafliča:

„Vsi se tesno pridružimo Peskovim nazorom. Delovati je potreba. Nobeno društvo se ne sme nikdar in nikjer pregrešiti v narodnem oziru.“

Med Peskovim govorom je stopil na zborovališče namestnik staroste „Savinjskega Sokola“ — ker je bil starosta službeno zadržan — g. Pevec v kroju, ki je v imenu „Sokola“ čestital društvu na dvajsetletnici ter navzočnike iznenadil z naznanilom, da četa „Savinjskih Sokolov“ pričakuje učiteljstvo pred šolo in ga hoče slovesno spremiti k banketu.

Prav ljub prizor je tudi bil, ko sta vstopila dva malčka: fantek v sokolski obleki in deklica v narodni noši. Izročila sta tov. Pesku krasen šopek, nagovoreč ga.

Zaključil je društveni predsednik zboro-

Dalje v prilogi.